

בית סוהר

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים:

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי – סוף מעשה במחשבה תחילה המאגד את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן.

- מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

60 ש"ח

בלבד

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

בית סוהר

בית סוהר (מכונה גם **בית כלא**, **כלא ובית אסורים**) הוא לרוב מבנה מבוצר ושמור, שבו אנשים מוחזקים בכפייה ונשללות מהם חירויות שונות. בתי סוהר מוקמים בהוראת ממשלות כחלק ממערכת המשפט, לשם ריצוי עונש מאסר, בדרך כלל כזה שהוטל על ידי בית המשפט, בהתאם להוראות החוק.

בנוסף לבתי סוהר, כליאה מתקיימת גם ב**בתי מעצר**, שבהם מוחזקים חשודים בביצוע פשעים שטרם הורשעו ב**דיון פלילי**, ובמחנות שבויים, שבהם מוחזקים שבויי מלחמה.

אטימולוגיה

ההשערה הרווחת היא שמקור המילה משותף למילה סהר שממנה מגיע גם כינוי ה**ירח**. משמעות המילה היא דבר עגול ועל כן נקרא כך הירח. בית הסוהר היה בור עגול ולכן נקרא כך. מילה זו קרובה למילה סחר שמשמעותה הקפה או סיבוב כגון במילה סחרחורת. מקור אפשרי נוסף הוא הדמיון למילה "צוהר", שהוראתה היא אשנב, חלון קטן, פתח צר. הכליאה בימי קדם נעשתה בבור עמוק, שבראשו היה פתח צר שהיה צוהר אל החוץ. טבעי שהאותיות צ' וס' תתחלפנה פונטית, והמילה 'צוהר' תהפוך ל'סוהר'. למלים 'צוהר' ו'צהריים' שורש משותף (צ.ה.ר.) - כאשר הכלוא מסתכל מן הבור כלפי מעלה דרך הצוהר, הוא יכול לראות את השמש ישירות רק בחלק מסוים של היום, וייתכן שלכן מכונה חלק זה של היום 'צהריים', כך לדוגמה פירש הרמב"ן (בראשית פרק לט) גבי התיבה סהר.

בתי סוהר כחלק ממערכת המשפט

במשפט הפלילי, בתי סוהר משמשים כדי להגביל את תנועתם של פושעים מורשעים. מאסר הוא עונש שניתן להטיל על אדם לפי החוק על מבחר עברות. אופיים של בתי סוהר משתנה ממדינה למדינה, אולם כמעט בכל מקום ישנה הפרדה בין המינים ובין דרגות שונות של סיכון.

מטרותיו המוצהרות של עונש הכליאה בבתי הסוהר הן הרתעה, גמול, הרחקה מן החברה ושיקום. מחקרים קרימינולוגיים רבים מטילים ספק בכך שעונש המאסר אכן ממלא את מטרותיו המוצהרות. הדעות שנויות במחלוקת בעיקר באשר להרתעה ולשיקום. פשיעה וענישה הם תחומים רחבים, הנתונים במחלוקת פוליטית עמוקה, וכך גם סוגיית בתי הכלא, מערכת הכליאה, העקרונות והביצוע של הכליאה; ועונש המאסר לעומת עונשים שאינם מאסר כמו גם מול עונש המוות.

תנאי כליאה

בבתי סוהר שונים המנוהלים על ידי אותה מדינה יש תנאי כליאה שונים. יש בתי כלא עם שמירה כבדה יותר וכאלה עם שמירה כבדה פחות. כמו כן, יש בתי כלא עם זכויות שונות לאסירים שאין בבתי כלא אחרים או באגפים שונים באותו כלא.

מעבר לזאת יש אסירים שיש להם זכויות רבות יותר מאשר לאסירים אחרים וזאת מטעמים ענייניים. לדוגמה, יש אסירים שיש להם זכות לקבל חופשות וכאלה שאין להם. חלק מהאסירים מוחזקים בבידוד בתוך בית הסוהר ואינם פוגשים אסירים אחרים מטעמים שונים. לדוגמה, אסיר שיש חשש שיפיץ סודות מדינה, נכלא בבידוד. בתוך מתחם של בתי סוהר רבים מצוי צינוק - חדר קטן מאוד, בלא חלונות, שבו נכלאים בבידוד. אל הצינוק מכניסים לתקופת מה אסירים שהפרו את הסדר בבית הסוהר.

סיבה אחרת לשוני בתנאי המאסר היא הצורך להגן על אסירים מסוימים מפני אוכלוסיית האסירים הכללית. אסירים כאלה מכונים "טעוני הגנה".

בתי סוהר צבאיים

בתי סוהר הם גם חלק מהמערכת הצבאית, ומשמשים לעיתים כדי להחזיק חיילים שכשלו בתפקידם ולעיתים כדי להחזיק שבויי מלחמה, לוחמי אויב, אזרחי אויב בזמן מלחמה ואנשים שרשויות הצבא קובעות ששהותם בחופשי היא סיכון ביטחוני. אמנת ז'נבה קובעת פרוטוקול בינלאומי המגדיר את תנאי המינימום של שבויים. פלישת ארצות הברית לאפגניסטן בשנת 2001 ולעיראק בשנת 2003 ומעצר אנשי הטליבאן ואל-קאעידה, כמו גם פרשת כלא אבו גרייב, העלו לכותרות את נושא בתי הכלא הצבאיים ואת הסוגיות המשפטיות סביבם.

בתי סוהר פוליטיים

במדינות מסוימות יש, או היו בעבר, בתי מאסר פוליטיים. המוכרים ביותר הם הגולאגים המקושרים לשלטון סטלין. ההגדרות "מהו פשע פוליטי?" ו"מהו בית סוהר פוליטי?" שנויות במחלוקת. דוגמאות לבתי סוהר פוליטיים:

- כלא מייז (Maze) של הממלכה המאוחדת בלונדון קש שימש במשך חלק מתקופת "הצרות" בצפון אירלנד כדי לעצור חשודים בלחימה.
- מתקן המעצר בגואנטנמו: מחנה X-Ray במפרץ גואנטנמו, שהוקם על ידי שלטונות ארצות הברית בקובה כדי להימנע מלהיות כפופים לחוק האמריקאי, ובו נאסרו לוחמים בלתי חוקיים - אנשי טליבאן ואל-קאעידה שנתפסו באפגניסטן ועיראק כחלק מ"המלחמה נגד הטרור" עליה הכריז נשיא ארצות הברית לשעבר ג'ורג' בוש.

אוכלוסיית בתי הסוהר בעולם

בעולם אסורים מעל תשעה מיליון אנשים. אוכלוסיית בתי הסוהר גדלה באופן משמעותי בשנות התשעים של המאה ה-20.

המדינה בה מספר האסורים הוא הגבוה ביותר היא ארצות הברית - יותר מ-2.5 מיליון אסירים. על אף שאוכלוסיית ארצות הברית מהווה רק 5% מאוכלוסיית העולם, מערכת המשפט האמריקאית אחראית לכליאת 25% מהאסירים בעולם. ארצות הברית שנייה אחרי רואנדה באחוז האוכלוסייה האסור בבתי הכלא - בארצות הברית 701 מתוך 100,000 איש. ברואנדה, נכון לשנת 2002, מעל 100,000 איש עצורים בחשד למעורבות ברצח עם בשנת 1994.

לרוסיה ולסין הייתה אוכלוסיית אסורים של מעל למיליון איש בשנת 2002. אין מידע בסוגיה זו לגבי קוריאה הצפונית.

בבריטניה היו 73,000 אסירים בשנת 2003, כאשר בצרפת ובגרמניה יש מספרים דומים. בישראל ישנם כיום כ-16,000 אסירים.

בתי סוהר בישראל

חוק העונשין הישראלי מאפשר לבתי משפט לגזור עונשי מאסר על מי שהורשע בדיון בישראל ממונה שירות בתי הסוהר על מתקני הכליאה. שב"ס מתפעל 32 מתקני כליאה שונים ברחבי הארץ המחולקים לפי שלושה מחוזות גאוגרפיים.

בנוסף מופעלים בישראל בתי כלא צבאיים באחריות המשטרה הצבאית, שבהם כלואים חיילים על עבירות שרובן צבאיות.

היחס לבית סוהר בתורה ובמשפט העברי

בסיפור יוסף ואשת פוטיפר נכתב "וַיִּקַּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֶתוֹ וַיְתִנֶּהוּ אֶל בֵּית הַסֵּהר מְקוֹם אֲשֶׁר אֲסוּרִי [אֲסִירִי] הַמֶּלֶךְ אֲסִירִים וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֵּהר." (בראשית, ל"ט, כ'). בפרשה זו קיימים המופעים היחידים של המילה במשמעות זו בתנ"ך.

בדינים המופיעים בתורה שבכתב, הפעם היחידה שמוזכר בית סוהר היא בפרשת המקושש: "וַיִּמָּצְאוּ אִישׁ מִקִּשָּׁשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת... וַיִּנְיְחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי לֹא פָרַשׁ מִהַ' יַעֲשֶׂה לוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רְגוּם אֹתוֹ בְּאֲבָנִים כָּל הָעֵדָה מִחוּץ לַמִּחָנֶה. וַיֵּצִיאוּ אֹתוֹ כָּל הָעֵדָה אֶל מִחוּץ לַמִּחָנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בְּאֲבָנִים וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" (במדבר, ט"ו) - כאשר הכליאה אינה עונש בפני עצמה, אלא רק דרך לשמור על החוטא עד שיתברר מה עונשו.

בתי סוהר פרטיים

בית סוהר פרטי הוא בית סוהר שניהלו הועבר מידי המדינה לידי חברה פרטית. בתי סוהר פרטיים קיימים במדינות שונות בעולם, במידות שונות של הפרטה ורגולציה.

בראשיתם, היו בתי הסוהר באירופה בבעלות פרטית, ודווקא בתי הסוהר הציבוריים הם חידוש יחסי. במהלך המאה ה-19 החל תהליך של הקמת בתי סוהר ציבוריים במקומם של בתי הסוהר הפרטיים. באנגליה הולאמו בתי הסוהר הפרטיים, וב-1877 נחקק חוק המסדיר את ניהול מערך הכליאה בידי המדינה (Prisons 1877 Act). בארצות הברית הסתיים תהליך דומה בראשית המאה ה-20.

באמצע שנות ה-80, החלה ארצות הברית להפריט בתי סוהר בתחומה, מתוך התפיסה האופיינית לתומכי ההפרטה, לפיה הדבר יעיל וחסכוני יותר. ההפרטה יושמה בהדרגה בכל מערכות הכליאה בארצות הברית - הפדרלית, המדינתית והמקומית. בשנת 2000, כבר שהו כ-120 אלף אסירים ב-158 בתי סוהר פרטיים ברחבי ארצות הברית, שהיו כ-6% מכלל האסירים באותה שנה.

מדינות רבות אחרות הלכו בדרכה של ארצות הברית, ובהן בריטניה, צרפת, ניו זילנד, דרום אפריקה ופרו, וכן כמה ממדינות אוסטרליה וגרמניה. בחלק מהמדינות בהן החלה מגמת הפרטה, החלה לאחר מכן מגמה של צמצום היקף ההפרטה, והטלת סייגים ומגבלות עליה. ב-2016 הודיעה סגנית שרת המשפטים האמריקאית על צמצום הדרגתי של בתי הסוהר הפרטיים.